

17.2.2023

Budjettiosasto
Aluetalouden yksikkö

Lasten tehohoito ja sen rahoitus

Lasten tehohoidossa on kyse lakisääteisistä erikoissairaanhoidon kuuluvista terveyspalveluista. HUS-yhtymän mukaan tehohoidolla on ollut vaikeuksia toteuttaa perustehtäväänsä. Keskeisin syy ongelman taustalla on merkittävä puute lasten tehohoitoon erikoistuneesta hoitohenkilökunnasta. Hoitajavajeen vuoksi HUS:n lasten tehohoito on pystynyt hoitamaan aikaisempaan verrattuna vähemmän potilaita, mikä on johtanut mm. sydänkirurgian jonoutumiseen.

Hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin (jatkossa hyvinvointialue) lakisääteisten tehtävien rahoituksesta säädetään hyvinvointialueiden rahoitusta koskevassa laissa (617/2021). HUS-yhtymän järjestämistä kuuluvien tehtävien rahoitus katetaan Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin rahoituslain nojalla saamalla rahoituksella.

Valtion rahoitus lakisääteisiin tehtäviin on kohdennettava rahoituslain nojalla (1 §). Tästä voidaan poiketa, jos rahoituksesta on erikseen muualla säädetty tai muualla säädetyn nojalla valtion talousarviossa määrätty. Rahoituslain 9 § (tehtävämuutosten huomioon ottaminen) ei mahdollista tässä tilanteessa talousarvioon liittyvää päätösperäistä rahoituksen korotusta. Jos tästä halutaan poiketa (esim. kohdentamalla rahoitusta tiettyyn tehtävään tai tietylle alueelle), edellyttäisi se kykyä eritellä tehtävä muusta lakisääteisestä sote-toiminnasta ja säättämistä lain tasolla.

Rahoituslain joustomekanismina toimii hyvinvointialueiden osalta 11 §:n mukainen lisärahoitus, eli se ei sovellu tilanteeseen. Sen soveltaminen tulee kyseeseen aluekohtaisesti, laissa säädetyn ehdoin ja menettelyin (26 §), tilanteessa, jossa *rahoituksen taso muutoin vaarantaisi perustuslain 19 §:n 3 momentissa tarkoitettujen riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen tai perustuslain 7, 15 ja 20 §:ssä tarkoitettuihin perusoikeuksiin liittyvien pelastustoimen palvelujen järjestämisen*. Uudellamaalla sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien järjestämistä kuuluu neljälle hyvinvointialueelle ja Helsingin kaupungille. HUS-yhtymän järjestämistä kuuluu lisäksi säädetty tarkemmin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetussa laissa (615/2021). Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla on velvollisuus kuulua HUS-yhtymään ja rahoitusvastuu sen toiminnasta. HUS-yhtymän rahoituksesta päätetään alueen hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin keskinäisessä perussopimuksessa.

Lasten tehohoidossa on kyse hyvinvointialueiden/HUS-yhtymän lakisääteisestä tehtävästä, johon alueet saavat rahoituksensa rahoituslain ja HUS-yhtymä perussopimuksessa sovittujen menettelyjen mukaisesti. Edelleen siltä osin, kun palvelua annetaan lakiin perustuen toisen hyvinvointialueen asukkaalle, määräytyy korvausvastuu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaissa säädetysti.

Lakisääteiseen tehtävään liittyvän ja henkilökuntavajeen aiheuttaman hoitovajeen purkamisen rahoittaminen valtionavustuksella ei ole mahdollista rahoituslain soveltamisalan perusteella. Valtionavustusta voidaan kohdentaa vain rajattuihin toimiin, kuten hankeavustuksena kokeilu-, käynnistämis-, tutkimus- tai kehittämishankkeeseen taikka muuhun tarkoitukseltaan rajattuun hankkeeseen.

Piia Pekola
erityisasiantuntija

Virpi Vuorinen
budjettineuvos